

en Bestemmelse saalydende: »Kvinder har lige Adgang med Mænd til at oplæres og ansættes i Statens Tjeneste og Telegrafvæsenet.«

Under Behandlingen af Lovforslaget i Lønningssudvalget, fik Ordføreren Blem dette indimod Indenrigsminister Ingerslev's Protest: men da hele Udvalget holdt paa denne Bestemmelse, gik Ministeren ind paa at tage den; han trøstede sig muligvis med, at Administrationen nok skulde bidrage til at holde Kvinderne ude.

I 1908 var der statsansatte 80 Assisterter ved Statsbanerne og 138 ved Telegrafvæsenet samt 1 ved Postvæsenet. Som Skrivere var ansatte et Par Hundrede.

¹⁵⁾ 30. Marts 1892 kom en Lov om Oprettelse i Vejle af et Statsseminarium for Forskolelærerinder og et lignende oprettedes privat i Silkeborg.

¹⁶⁾ 30. Marts 1895 aabnede Lov om Tilsyn med Plejebørn Kvinder Adgang til det første kommunale Ombud (som det kaldes).

¹⁷⁾ Den 3. Maj 1895 aabnedes den første Husholdningsskole i Sorø af Fru Eline Eriksen. Her begyndte i 1901 Uddannelsen af »Vandrelærerinder« til Vejledning for Husmødre paa Landet. I 1906 er der blevet et særligt Husholdnings-Seminarium under Ledelse af Fru Magdalene Lauritzen.

¹⁸⁾ 16. Maj 1895 aabnedes i København Fagskolen for Syersker.

¹⁹⁾ Den 16. December 1895 fik Kvinder lige Adgang med Mænd til Ansættelse i Statens statistiske Bureau.

²⁰⁾ I Lov af 24. Marts 1899 gives Enker med skolepligtige Børn Adgang til at blive Medlemmer af Skolekommissionen.

²¹⁾ Den 7. April 1899 udkom Lov om Hustruens Myndighed (som ikke i sig indeholder hendes Raadighed) og om Formuesforholdet mellem Ægtefæller (Ægtepagt), samt Udvidelse af Hustruens Særeje o. s. v.

²²⁾ 20. November 1901 ansattes den første kvindelige Arbejdsinspektør, Frøken Annette Vedel.

²³⁾ I Lov af 24. April 1903 om »højere Alménskoler« (Statens Latinskoler) fik Kvinder Adgang til at blive Lærerinder og selv nyde Undervisning i disse.

²⁴⁾ Lov af 15. Maj 1903 om Menighedsraad gav Kvinder Valgret og Valgbarhed til disse ved deres fyldte 25 Aar, hvad enten de var gifte eller ugifte, ganske i Lighed med Mænd.

²⁵⁾ I Oktober 1903 aabnedes Købmandsskolen for Kvinder i København.

²⁶⁾ Ved Loven af 6. April 1906 fik Kvinder Adgang til at blive Sagførere.

²⁷⁾ 4. Maj 1907 kom Loven om Valg til Hjelpekasser, hvorefter Kvinder faar Valgret og Valgbarhed lige med Mænd.

²⁸⁾ 23. Maj 1907 ansattes den første kvindelige Statskonsulent og Tilsynsførende med Husholdningsskolen. (Fru Birgitte Berg-Nielsen.)

²⁹⁾ I Juni 1907 aabnedes teknisk Skole i København for Kvinder. I Provindskjøbstædernes tekniske Skoler havde Kvinderne alt denne Ret.

³⁰⁾ Den 20. April 1908 underskrev Kongen den Lov, hvortil Forliget d. 10. Januar aabnede Udsigt. Møjsommeligt havde den kæmpet sig frem gennem Landsting, hvor Død og Svigten af Partiet, borttog den Overvægt, man havde stolet paa. To Officerer af Sø-Etat og Land-Etat meldte sig fra som Stemmende, da de mente derved at tjene Forsvarssagen. Thi uden Valglovens Gennemførelse truedes Landstinget af Opløsning. I Folketinget havde Regeringen — hvis Forslag det var — en født Majoritet og trods Modstand af Socialister, Radikale og Konservative kom Valgretsforlaget lykkeligt i Havn. Spørgsmaalet om den Kamp, der forestaar mellem de politiske Partier, synes i dette Øjeblik at være af større Vægt, end om hvor mange Kvinder der vil faa Valg til Borgerrepræsentationen.

³¹⁾ 27. Maj 1908 kom Loven om Kvinders Adgang til at blive Fuldmægtige hos Retsembedsmænd.

³²⁾ Den 27de Maj 1908 kom Loven om nogle Ændringer i Kvindens Retsstilling. Kvinder kan blive Værger. Enker og ugifte Mødre er fødte Værger for deres Børn. Moderens Samtykke kræves ligesaavel som Faderens til et umyndigt Barns Ægteskab.

Gift Kvindes retslige Stilling i Danmark.*

Set fra et Kvindestandpunkt.

I dette Øjeblik da vi Kvinder staar i Begreb med at bringe vor i April 1908 modtagne kommunale Valgret i Udøvelse — det i Rigsdagen gennemførte Regeringsforslag, som yder Kvinder samme Valgret og Valgbarhed som Mænd — tilskyndes vi til ikke alene at kaste Blikket tilbage over, hvad vor Stilling i tidligere Tider har haft og ikke haft af Indflydelse i Kommunen, men ogsaa til at undersøge, hvorledes vor Stilling i retslig og økonomisk Henseende har været ligeoverfor Mændene.

Ved at veje Forholdene i mange Lande har vi fundet, at Overklassens Mænd tillod Overklassens Kvinder — dem der var rige paa Gods og Guld — at indtage betyd-

ningsfulde Stillinger i Samfundet, saaledes i England, Frankrig, Østerrig og Rusland. Ikke saasnart kommer Mellemklasserne til Roret før al Indflydelse bliver borttaget fra Kvinderne. I Rusland, hvor Forholdene er saa konservative, ser vi endnu, hvorledes Kvinderne har beholdt Eneraadighed over deres Penge, som den regerende Overklasse altid ridderligt lod dem beholde. Det ser ud for os, som om Kvinderne ikke her i Danmark har haft mere indflydelsesrige Tider at sé tilbage til; og jo længere vi gaar tilbage i Tiden, jo mere underordnet synes vor Stilling os.

Det undrer os unægtelig at høre, at Chr. d. V.'s strenge Lov, der hos os traadt i Kraft 1683, blev indført for at mildne Kvindernes Vilkaar, og at baade den jydsk, samt øvrige Love før den, var os endnu mere gram. Thi Forløberne for Chr. V.'s Lov gav Manden Ret til *Hustugten*. Dette betyder, at Hustruen skylder sin Ægtefælle *Ydmyghed* og *Lydlighed*, og at han har det i sin Haand at sikkre sig begge Dele, selv om det skulde være ved Hjælp af haandgribelige Midler.

Da man havde besluttet at lade den gamle jydsk Lov afløse af en mere human, som Chr. d. V.'s nu mentes at være, nedsatte man en Kommission for at tage de nye Forslag i alvorlig Betænkning. De vise og hæderværdige Herrer rystede bekymret paa Hovederne, thi det forekom dem altfor voveligt saaledes at skulle ændre Aarhundreders hævdvundne Skikke. »Vi kan paa ingen Maade give Afkald paa vore gamle Rettigheder!« siger de. »Retten til at tildele Afstraffelse blev lagt i Mandens Haand af Gud selv! Og Bibelen bærer jo bestandigt Vidne om, at Mandens Overherredømme er fastslaaet ifølge Guds Lov.« Men disse Fjender af alt Fremskridt blev nødte til at give efter for de Stemmer, der ogsaa dengang rejste sig for de Fortrykte i Samfundet, og Chr. d. V.'s Lov havde som sagt netop i hin fjerne Tid til Hensigt at forbedre Kvindernes Skæbne.

Diskussionen som nævnte Kommission fører er nok værd at kende i sin Helhed. Retten til at afstraffe Hustruen skulde nu forsvinde, Dette var en given Sag; thi i Chr. d. V.'s Danske Lov fandtes intet om, at Manden havde Ret til nogen Hustugt. *Privatmagten* var nu traadt istedet for denne, ligesom ogsaa *Husordenen* altid laa i Ægtemandens Haand. Den Tid var forbi, da Ægtemanden — som Følge af Hustugtens Overholdelse — havde Lov til at banke sin Hustru for at sikkre sig hendes Lydlighed, men *Privatmagten*, som han nu var kommet i Besiddelse af, var heller ikke ilde, men ganske virksom for samme Maal, thi han havde ikke alene Ret til at spærre hende inde, men ogsaa til at sulte hende. Selv om dette ikke just var Lovens Bogstav, var det iatfald underforstaaet,

*) Foredrag delvis holdt i Amsterdam ved Fru Münter i Sommeren 1908.